OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto

VASTAUS

29.12.2015

OM 1/471/2012

Euroopan komission oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto

EU-pilottitapaus 7858/15/JUST:
Kuluttajan oikeuksista annetun direktiivin 2011/83/EU
täytäntöönpano Suomessa

Suomi vastaa Euroopan komission oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosaston lähettämään kirjeeseen, joka koskee kuluttajan oikeuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU (jäljempänä *direktiivi*) täytäntöönpanoa Suomessa.

Suomi toteaa aluksi, että keskeisenä lähtökohtana direktiivin täytäntöönpanotyössä on ollut suomalainen lainsäädäntötraditio. Suomalaisessa kuten yleisemmin pohjoismaisessa lainsäädäntötraditiossa lain esitöillä on suuri merkitys lain tulkinnassa ja soveltamisessa. Suomi korostaakin, että vaikka lain sanamuodot eivät kaikilta osin vastaa direktiiviä, kansallisilla säännöksillä saavutetaan se tulos, johon direktiivillä pyritään.

I Direktiivin 2 artiklassa vahvistettujen määritelmien puutteellinen sisällyttäminen lainsäädäntöön

1. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ("kuluttaja") riittämätön täytäntöönpano

Komissio epäilee, että kuluttajan määritelmä on Suomen lainsäädännössä direktiivin 2 artiklan määritelmää rajoittavampi, koska direktiivissä kuluttajana pidetään luonnollista henkilöä, joka toimii elinkeino- tai ammattitoimintaansa liittymättömässä tarkoituksessa, mutta Suomen lainsäädännön määritelmässä viitataan ainoastaan elinkeinotoimintaan eikä lainkaan ammattitoimintaan.

Suomi. Kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:n mukaan kuluttajana pidetään luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. Pykälän esitöiden mukaan elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan paitsi liiketoimintaa myös ammattitoimintaa (HE 360/1992 vp, s. 46). Tämän mukaisesti säännöstä on myös oikeuskäytännössä vakiintuneesti sovellettu. Kuluttajan käsite ei ole siten rajoittavampi kuin mitä direktiivissä edellytetään.

Käyntiosoite
Kasarmikatu 25
HELSINKI

Postiosoite
PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
0295 16001

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

2. Direktiivin 2 artiklan 2 kohdan ("elinkeinonharjoittaja") riittämätön täytäntöönpano

Kuten komission kirjeessä todetaan, elinkeinonharjoittajan määritelmä kuluttajansuojalain 1 luvun 5 §:ssä ei sisällä henkilöitä, jotka toimivat elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta.

Suomi. Yleisten siviilioikeudellisten periaatteiden mukaisesti elinkeinonharjoittaja on vastuussa työntekijöidensä ja asiamiestensä toimista. Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kuluttajansuojalain 2 luvun 16 §:n 2 momentin ja 3 luvun 2 §:n 2 momentin nojalla kielto jatkaa mainitun luvun vastaista menettelyä voidaan kohdistaa paitsi itse elinkeinonharjoittajaan myös tämän palveluksessa olevaan tai muuhun, joka toimii tämän lukuun. Kyseisiä säännöksiä sovelletaan myös kuluttajansuojalain 6 luvun 25 §:n nojalla määrättävään kieltoon. Edellä todetun perusteella voidaan todeta, että Suomen oikeusjärjestelmä vastaa direktiivin säännöstä.

3. Direktiivin 2 artiklan 3, 4, 5 ja 6 kohdan puuttuva täytäntöönpano

Komission kirjeessä kiinnitetään huomiota siihen, että direktiivin 2 artiklan 3–6 kohdan määritelmät eivät sisälly kansalliseen täytäntöönpanolakiin.

Suomi. Direktiivin 2 artiklan 3, 5 ja 6 kohdan määritelmät ("*tavara*", "*kauppasopimus*" ja "*palvelusopimus*") vastaavat käsitteiden yleiskielen mukaista merkitystä. Koska termiä ei käytetä lakitekstissä yleiskielestä poikkeavassa merkityksessä, sitä ei suomalaisen lainsäädäntötradition mukaisesti määritellä lakitekstissä. Direktiivin 2 artiklan 4 kohdan määritelmää "kuluttajan vaatimusten mukaisesti valmistettu tavara" on määritelty asiaan liittyvässä kuluttajansuojalain säännöksessä, lain 6 luvun 16 §:n 3 kohdassa.

II Ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja koskevia vaatimuksia muiden kuin etäsopimusten ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten osalta käsittelevän 5 artiklan riittämätön täytäntöönpano

1. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan g alakohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 5 artiklan 1 kohdan g alakohdassa edellytetään, että elinkeinonharjoittajan on annettava tietoja digitaalisen sisällön toimivuudesta, mukaan lukien sovellettavasta teknisestä suojauksesta. Kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n säännös, jolla kohta pannaan täytäntöön, ei kuitenkaan sisällä teknistä suojausta koskevaa täsmennystä.

Suomi. Pykälän perustelujen mukaan (HE 157/2013 vp, s. 26) digitaalisen sisällön toimivuudella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, onko sisällön käytössä teknisiä rajoituksia, kuten suojausta tai aluekoodausta, joka voi estää sisäl-

lön toimimisen tietyssä maassa tai tietyillä laitteilla. Tekninen suojaus on vain yksi digitaalisen sisällön toimivuuden aspekti eikä sitä ole sen johdosta pidetty aiheellisena mainita erikseen lakitekstissä. Suomi katsoo, että direktiivin säännös on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

III Ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja koskevia vaatimuksia ja muotovaatimuksia etäsopimusten ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten osalta käsittelevien 6–8 artiklan riittämätön täytäntöönpano

1. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin direktiivin 6 artiklan1 kohdan e alakohdassa kuluttajansuojalain 6 luvun 9 §:ssä ei täsmennetä, että jos kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva sopimus tai toistuvia suorituksia sisältävä sopimus, kokonaishinnan on sisällettävä kokonaiskustannukset laskutusjaksoa kohti. Kansallisessa säännöksessä ei myöskään selvennetä, että jos sopimuksista peritään kiinteä hinta, kokonaishinta tarkoittaa myös kuukausittaisia kokonaiskustannuksia.

Suomi. Kokonaishinnan käsitettä selvitetään pykälän perusteluissa (HE 157/2013 vp, s. 36) seuraavasti.

"Momentin 6 kohta koskee kulutushyödykkeen verollisen kokonaishinnan ilmoittamista. Jos täsmällistä hintaa ei hyödykkeen luonteen takia kohtuudella voida laskea etukäteen, elinkeinonharjoittajan on annettava tiedot hinnan määräytymisen perusteista eli siitä, miten hinta lasketaan.

Jos kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva sopimus tai toistuvia suorituksia sisältävä sopimus, kokonaishinnan on sisällettävä kokonaiskustannukset laskutusjaksoa kohden. Jos siis kyse on esimerkiksi lehtitilauksesta tai sähkösopimuksesta, jossa laskutuskausi on puoli vuotta, elinkeinonharjoittajan tulee ilmoittaa tämän laskutusjakson kokonaishinta. Jos toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen tai toistuvia suorituksia sisältävän sopimuksen hinta on kiinteä, kokonaishinnalla tarkoitetaan myös kuukausittaisia kokonaiskustannuksia, eli tällöin olisi annettava tieto kokonaiskustannuksista sekä laskutusjaksoa että kuukautta kohden. Jos kokonaiskustannuksia ei voida kohtuudella laskea etukäteen, on ilmoitettava niiden laskutapa."

Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa on kyse siitä, miten kokonaishinta on ilmoitettava erityyppisissä sopimuksissa. Tämän selvittäminen on asianmukaista tehdä hallituksen esityksen perusteluissa. Suomi katsoo, että direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

2. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan r alakohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 6 artiklan 1 kohdan r alakohdassa edellytetään, että elinkeinonharjoittajan on annettava tietoja digitaalisen sisällön toimivuudesta, mukaan lukien sovellettavasta teknisestä suojauksesta. Kuluttajansuojalain 6 luvun 9 §:n 20 kohdassa ei sitä vastoin täsmennetä, että elinkeinonharjoittajan on annettava tietoja sovellettavasta teknisestä suojauksesta.

Suomi. Kuluttajansuojalain 6 luvun 9 §:n 20 kohdan perusteluissa (HE 157/2013 vp, s. 37 ja 38) on selvitetty digitaalisen sisällön toimivuuden käsitettä vastaavalla tavalla kuin lain 2 luvun 8 a §:n perusteluissa. Suomi viittaa muilta osin edellä II jakson 1 kohdassa mainittuun ja katsoo, että direktiivin 6 artiklan 1 kohdan r alakohta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

3. Direktiivin 6 artiklan 5 kohdan puuttuva täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 6 artiklan 5 kohdan säännöstä ei ole saatettu osaksi kuluttajansuojalakia. Suomen viranomaisia pyydetään toimittamaan komissiolle ne sopimusoikeudelliset säännökset, joista ilmenevät direktiivin säännöstä vastaavat periaatteet.

Suomi. Vastaavuustaulukossa mainitun mukaisesti yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan ennen sopimuksen tekemistä annetut tiedot vaikuttavat siihen, minkä sisältöisenä sitovan sopimuksen katsotaan syntyneen. Kyseinen periaate ilmenee useista kuluttajansuojalain säännöksistä, joista keskeisimpinä voidaan mainita tavaran kauppaa koskeva 5 luvun 13 §:n 1 momentti ja 14 §:n 1 momentin 1 kohta sekä kuluttajapalvelusopimuksia koskeva 8 luvun 13 §:n 1 momentti.

4. Direktiivin 6 artiklan 9 kohdan puuttuva täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 6 artiklan 9 kohdassa säädetään, että todistustaakka tiedonantovaatimusten täyttämisestä on elinkeinonharjoittajalla, mutta säännöstä ei näytettäisi saatetun osaksi kuluttajansuojalakia. Suomen viranomaisia pyydetään toimittamaan komissiolle asianomaiset Suomen lainsäädännön säännökset, jotka koskevat todistustaakkaa ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja koskevien vaatimusten täyttämisen osalta.

Suomi. Todistelusta säädetään oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 17 luvussa. Tuomioistuin voi mainitun luvun 9 §:n nojalla velvoittaa asianosaisen tai muun henkilön luovuttamaan asiakirjan todisteena käytettäväksi (ns. editiovelvollisuus). Kirjallisia todisteita voivat olla paperiasiakirjojen lisäksi myös elektronisille tallennusalustoille tallennetut asiakirjat. Tuomioistuin voi editiomääräyksen tueksi asettaa uhkasakon tai määrätä ulosottomiehen tuomaan kirjallinen todiste tuomioistuimeen. Lisäksi on syytä huomata, että Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 6 §:n mukaan

elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan tietoja kuluttaja-asiamiehelle tämän valvontatehtäviä varten, joihin kuuluu muun muassa kuluttajansuojalain koti- ja etämyyntisäännösten valvonta. Kuluttaja-asiamies voi asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon.

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että 6 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu todistustaakkasäännös on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

5. Direktiivin 8 artiklan 4 kohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin direktiivin 8 artiklan 4 kohdassa, kuluttajansuojalain 6 luvun 12 §:ssä ei täsmennetä, että jos sopimus tehdään käyttäen sellaista etäviestintä, jossa on rajoitetusti tilaa tai aikaa, on elinkeinonharjoittajan asianomaisessa pykälässä eriteltyjen tietojen lisäksi annettava soveltuvalla tavalla myös muut ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot.

Suomi. Kuluttajansuojalain 6 luvun 12 §:n 4 momentin mukainen poikkeussäännös koskee vain tietoja, jotka annetaan etäviestimellä, jossa on rajoitetusti tilaa ja aikaa. Muiden tietojen osalta elinkeinonharjoittajan on täytettävä mainitun pykälän 1 momentin mukainen tiedonantovelvollisuus muulla soveltuvalla tavalla. Tämä todetaan pykälää koskevissa perusteluissa (HE 157/2013 vp, s. 39) seuraavasti:

"Pykälän 4 momentti koskee tapauksia, joissa sopimus tehdään käyttämällä etäviestintä, jossa on rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämiseen. Esimerkiksi matkapuhelimen tekstiviestiä käytettäessä kaikkien 9 §:ssä edellytettyjen tietojen antaminen voi olla mahdotonta näytön rajallisuuden vuoksi, ja puhelinmyynnissä peruuttamislomakkeen antaminen olisi käytännössä mahdotonta. On kuitenkin tarpeen, että kuluttaja saa tällaisellakin välineellä ainakin kaikki keskeisimmät tiedot ennen päätöksentekoa. Kuluttajalle olisikin annettava kyseisellä välineellä ainakin tiedot kulutushyödykkeen pääominaisuuksista, elinkeinonharjoittajan henkilöllisyydestä, peruuttamisoikeudesta, sopimuksen kestosta ja toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta niiden päättymistä koskevista ehdoista. Kuluttajalle tulisi tällöin antaa muutkin 9 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä mallin mukainen peruuttamislomake, mutta nämä voitaisiin antaa kuluttajalle ohjaamalla tämä toisen tietolähteen puoleen, kuten tarjoamalla linkki elinkeinonharjoittajan verkkosivustolle, josta nämä ovat suoraan ja helposti saatavissa. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 8 artiklan 4 kohta."

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 8 artiklan 4 kohdan säännös muiden tietojen antamisvelvollisuudesta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

IV Peruuttamisoikeutta käsittelevien 9–14 artiklan riittämätön täytäntöönpano

1. Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa, kuluttajansuojalain 6 luvun 14 §:ssä ei täsmennetä, että kuluttajalla on oikeus peruuttaa koti- tai etämyyntisopimus "perusteluja esittämättä ja ilman, että hänelle koituu mitään kustannuksia".

Suomi. Kuluttajansuojalain 6 luvun 5 §:n mukaan sopimusehto, joka poikkeaa luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön, jollei luvussa toisin säädetä. Kyseinen pakottavuutta koskeva pykälä merkitsee, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kaltaisten, joko perustelemiseen tai kustannuksiin liittyvien velvoitteiden asettaminen kuluttajalle olisi tehotonta, koska kuluttaja asetettaisiin tällöin epäedullisempaan asemaan kuin mikä hänen asemansa kuluttajansuojalain 6 luvun 14 §:n mukaan on. Lisäksi 14 §:n perusteluissa (HE 157/2013 vp, s. 40) on todettu seuraavaa:

"Peruuttamisoikeuden käyttämiselle ei tarvitsisi esittää perusteluja. Peruuttamisesta ei saisi myöskään aiheutua kuluttajalle muita kustannuksia kuin mahdolliset tavaran palauttamisesta johtuvat välittömät kulut sekä muusta kuin elinkeinonharjoittajan tarjoamasta edullisimmasta vakiotoimitustavasta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset."

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdan säännös on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

2. Direktiivin 9 artiklan 2 kohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa kuluttajansuojalain 6 luvun 14 §:ssä ei määritellä selvästi peruuttamisajan määräajan alkamispäivää päiväksi, "jona kuluttaja tai kuluttajan osoittama kolmas osapuoli, joka ei ole rahdinkuljettaja, on saanut tavaran fyysisesti hallintaansa".

Suomi. Jos tavaran vastaanottaa toinen henkilö kuluttajan valtuuttamana (=kuluttajan osoittama henkilö), katsotaan yleisten siviilioikeudellisten periaatteiden nojalla kuluttajan vastaanottaneen tavaran. Tämän mukaisesti myös 6 luvun 14 §:nperusteluissa (HE 157/2014 vp, s. 40 ja 41) todetaan seuraavaa:

"Jos kyse on kauppasopimuksesta, peruuttamisaika päättyisi 14 päivän kuluttua siitä, kun kuluttaja on vastaanottanut tavaran. Jos tavara toimitetaan useassa erässä tai osina taikka jos sama tilaus on koskenut useita tavaroita, jotka toimitetaan erikseen, siitä, kun kuluttaja on vastaanottanut viimeisen tavaran tai tavaraerän. Jos kyse on tavaroiden säännöllisestä toimittamisesta, määräaika laskettaisiin kuitenkin ensimmäisen tavaraerän vastaanottamisesta. Tavaran vastaanottamisella tarkoitetaan sitä, että kuluttaja tai joku

hänen toimeksiannostaan, ei kuitenkaan itsenäinen rahdinkuljettaja, on saanut tavaran fyysisesti hallintaansa."

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 9 artiklan 2 kohdan säännös on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

3. Direktiivin 11 artiklan 4 kohdan puuttuva täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 11 artiklan 4 kohdan säännöstä peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevasta todistustaakasta ei näyttäisi olevan otettu osaksi Suomen oikeusjärjestystä.

Suomi. Todistelua koskevien oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 2 §:n lähtökohtana on, että riita-asiassa asianosaisen on näytettävä ne seikat, joihin hänen vaatimuksensa tai vastustamisensa perustuu. Näiden yleisten säännösten mukaisesti peruuttamisoikeutta koskevan 6 luvun 14 §:ssä (HE 157/2014 vp., 40) on todettu seuraavaa:

"Voimassa olevan lain mukaan peruuttamisilmoitukseksi katsotaan niin koti- kuin etämyynnissä myös tavaran palauttaminen mukaan lukien se, että tavara palautuu elinkeinonharjoittajalle sen johdosta, että kuluttaja ei ole noutanut sitä postista. Jatkossa kuluttajan tulisi ilmoittaa päätöksestään peruuttaa sopimus yksiselitteisellä tavalla, eli pelkkä tavaran palauttaminen ilman erillistä peruuttamista koskevaa tahdonilmaisua ei jatkossa riittäisi.

Yksiselitteiseksi ilmoitukseksi olisi katsottava paitsi peruuttamislomakkeella tehty ilmoitus myös mikä tahansa vapaamuotoinen ilmoitus, josta ilmenee yksiselitteisesti kuluttajan halu peruuttaa sopimus. Ilmoituksen voisi tehdä paitsi kirjallisesti, kuten erillisellä kirjeellä, sähköpostilla taikka palautettavien tavaroiden yhteydessä elinkeinonharjoittajalle suunnatulla selkeällä ilmoituksella, myös suullisesti eli esimerkiksi puhelimella. Koska kuluttajalla olisi kuitenkin näyttövelvollisuus siitä, että peruuttamisesta on ilmoitettu nimenomaisesti, olisi kuluttajan oman edun mukaista ilmoittaa peruuttamisesta siten, että siitä jää hänelle jonkinlaista dokumentaatiota. "

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 11 artiklan 4 kohdan säännös todistustaakasta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

4. Direktiivin 12 artiklan puuttuva täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 12 artiklan säännöstä peruuttamisoikeuden käyttämisen sopimusoikeudellisista seurauksista ei näyttäisi olevan saatettu osaksi Suomen oikeusjärjestystä.

Suomi. Peruuttamisen seuraamuksista säädetään kuluttajansuojalain 6 luvun 17–23 §:ssä. Näiden säännösten ja yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden nojalla on selvää, että peruutuksen seurauksena kummallakaan osapuolella ei ole velvollisuutta täyttää tehty sopimus tai tehdä sopimus kuluttajan tekemän tarjouksen mukaisesti. Lisäksi on syytä huomata, että so-

pimusehto, jolla tämän kaltainen velvoite asetettaisiin kuluttajalle, olisi kuluttajansuojalain 6 luvun 5 §:n nojalla mitätön.

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 12 on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

5. Direktiivin 14 artiklan 3 kohdan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin direktiivissä kuluttajansuojalain 6 luvun 19 §:ssä ei täsmennetä, että jos kokonaishinta on kohtuuton, suhteellinen osuus olisi laskettava markkina-arvon perusteella.

Suomi. Kuluttajansuojalain 6 luvun 19 §:n mukaan kuluttajan on peruuttamistapauksessa maksettava peruuttamisilmoituksen tekemiseen mennessä sopimuksen täyttämiseksi tehdystä suorituksesta elinkeinonharjoittajalle kohtuullinen korvaus. Pykälän perusteluissa (HE 157/2013 vp, s. 45) selvitetään seuraavasti, mitä kohtuullisuudella eri tilanteissa tarkoitetaan:

"Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen, kun palvelun suorittaminen on aloitettu mutta ennen kuin se on kokonaan suoritettu, kuluttajan tulisi kuitenkin maksaa tästä elinkeinonharjoittajalle kohtuullinen korvaus. Kohtuullisella korvauksella tarkoitetaan määrää, joka on suhteessa sopimuksen täyttämiseksi tehtyyn suoritukseen siihen ajankohtaan asti, jona kuluttaja ilmoittaa peruuttamisoikeuden käyttämisestä. Suhteellinen osuus, joka kuluttajan on maksettava elinkeinonharjoittajalle, lasketaan sopimuksen mukaisen kokonaishinnan perusteella. Jos kokonaishinta on kohtuuton, suhteellinen osuus olisi laskettava saadun suorituksen markkina-arvon perusteella. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 14 artiklan 3 kohta. "

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 14 artiklan 3 kohta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

6. Direktiivin 14 artiklan 5 kohdan puuttuva täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että Suomen oikeusjärjestykseen ei sisälly direktiivin 14 artiklan 5 kohtaa vastaavaa säännöstä, jolla varmistetaan, että kuluttajalle ei aiheudu muita vastuita kuin mitä direktiivin 13 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklasta seuraa.

Suomi. Kuluttajansuojalain 6 luvun 5 §:n mukaan sopimusehto, joka poikkeaa luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön, jollei luvussa toisin säädetä. Laista ei seuraa kuluttajalle muita vastuita kuin mitä direktiivissä säädetään eikä edellä mainitun pykälän mukaan myöskään sopimuksessa ole mahdollista pätevästi asettaa kuluttajalle muita kuin direktiivissä säädettyjä velvoitteita.

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 14 artiklan 5 kohta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

7. Direktiivin 16 artiklan riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin direktiivin 16 artiklan h alakohdassa kuluttajansuojalain 6 luvun 16 §:n 7 kohdassa ei mainita erikseen, että kuluttajalla on kiireellisten korjaus- tai huoltotöiden tapauksessa edelleen peruuttamisoikeus niiden muiden palveluiden tai tavaroiden osalta, jotka elinkeinonharjoittaja on suorittanut tai toimittanut ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

Suomi. Kuluttajansuojalain 6 luvun 16 §:n 7 kohta koskee sanamuotonsa mukaisesti vain kiireellistä korjaus- tai huoltotyötä. Peruuttamisoikeuden rajoitus ei siis koske elinkeinonharjoittajan suorittamia mahdollisia muita palveluita tai sellaisten tavaroiden toimittamista, jotka eivät ole välttämättömiä pyydetyn korjaus- tai huoltotyön suorittamiseksi. Tämä seikka on todettu nimenomaisesti myös mainitun pykälän perusteluissa (157/2013 vp, s. 42) seuraavasti:

"Pykälän 7 kohdan mukaan peruuttamisoikeutta ei ole, jos sopimus koskee kiireellistä korjaus- tai huoltotyötä paikassa, jonne elinkeinonharjoittaja saapuu kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä. Jos elinkeinonharjoittaja tällaisen käynnin yhteydessä suorittaa muita kuin kuluttajan nimenomaisesti pyytämiä palveluja tai toimittaa muita tavaroita kuin huolto- tai korjaustöiden suorittamiseksi välttämättömiä varaosia, kuluttajalla olisi peruuttamisoikeus näiden muiden tavaroiden ja palvelujen osalta. "

Edellä mainitun perusteella Suomi katsoo, että direktiivin 16 artiklan 1 kohdan h alakohta on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

V Täytäntöönpanon valvontaa ja seuraamuksia koskevien direktiivin säännösten puuttuva täytäntöönpano

Komissio katsoo, ettei se ole saanut ilmoitusta vastaavuustaulukossa 24 artiklan täytäntöönpanon yhteydessä mainituista kuluttajansuojalain 2 luvun 16–20 §:ssä ja 3 luvussa. Lisäksi komission mukaan näyttää siltä, että mainituilla 2 luvun säännöksillä pannaan täytäntöön sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi. Kuluttajansuojadirektiivin säännösten rikkomista ei kuitenkaan välttämättä pidetä sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin säännösten rikkomisena.

Suomi. Vastaavuustaulukon sisältämät tiedot ovat puutteelliset 24 artiklan täytäntöönpanon osalta. Seuraamussäännöksiä sisältyy kuluttajansuojalain 6 luvun 24 ja 25 §:ään. Luvun 25 §:n osalta on syytä huomata, että seuraamuksen määräytymisperusteesta säädetään mainitussa pykälässä eli kielto voidaan määrätä, jos elinkeinonharjoittaja rikkoo kyseisen luvun säännöksiä. Kiellon määräämisen edellytys ei siis ole, että elinkeinonharjoittaja toimisi myös vastoin 2 ja 3 luvun säännöksiä. Viittaussäännös kuluttajansuojalain 2 ja 3 luvun säännöksiin kattaa vain kiellon määräämiseen liittyvät menettelysäännökset. Tällaisia on erityisesti kuluttajansuojalain 2 luvun 17 ja 19 §:ssä sekä 3 luvun 2 §:ssä.

VI Peruuttamisoikeuden käyttöä koskevien tietojen toimittamiseen tarkoitetun lomakkeen riittämätön täytäntöönpano

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että peruuttamislomaketta koskevat ohjeet ovat oikeusministeriön asetuksessa 110/2014 seuraavilta osin erilaiset kuin direktiivin liitteessä:
- 1 kohta: a–e alakohdan ohjeet ovat direktiiviin verrattuna yksinkertaistettuja ja sanamuodoltaan erilaisia;
- 4 kohta: ilmaisu "sen mukaan kumpi ajankohta on aikaisempi" puuttuu Suomen ilmoittamasta lomakkeesta;
- Lomakkeessa ei mainita veden/kaasun/sähkön/lämmön toimittamista.

Suomi. Ohjeiden 1 kohdan a alakohdassa ei ole tarpeen mainita erikseen sopimuksia, jotka koskevat veden, kaasun tai sähkön toimittamista muutoin kuin tiettynä tilavuutena tai määrättynä määränä, koska tällaisia sopimuksia pidetään Suomen oikeusjärjestelmässä palvelusopimuksina.

Ohjeiden 1 kohdan b–e alakohdissa ei ole tarpeen mainita erikseen kuluttajan osoittamaa kolmatta osapuolta, joka ei ole rahdinkuljettaja, IV jakson 2 kohdassa selvitetyistä syistä.

Ohjeiden 4 kohdassa ei ole tarpeen käyttää ilmaisua "sen mukaan kumpi ajankohta on aikaisempi", koska Suomen kielen sana "tai" ilmaisee jo kyseisen asian eli siis sen, että elinkeinonharjoittaja ei voi lykätä maksunpalautusta siihen saakka, kunnes molemmat seikat toteutuvat. Tällöin Suomen kielessä käytettäisiin sanaa "ja".

VII Pyyntö selventää Suomen lainsäädännön soveltamisalaa

1. Suhde alakohtaiseen lainsäädäntöön

Komissio pyytää selventämään, mikä on direktiivin täytäntöönpanosäädösten suhde muihin, alakohtaisiin kansallisiin säännöksiin, joilla pannaan täytäntöön EU:n lainsäädäntöä, koska Suomen lainsäädäntö ei näytä sisältävän direktiivin 3 artiklan 2 kohtaa vastaavaa säännöstä.

Suomi. Alakohtaiset säännökset, jotka ovat ristiriidassa yleislain eli tässä tapauksessa direktiiviin pohjautuvien kuluttajansuojalain 2 ja 6 luvun säännösten kanssa, syrjäyttävät yleiset säännökset *lex specialis derogat legi generali* – periaatteen nojalla.

2. Soveltaminen tiettyihin sopimustyyppeihin

a. Soveltaminen tiettyihin sopimustyyppeihin

Komissio pyytää vahvistamaan käsityksensä kansallisten säännösten soveltumisesta tiettyihin sopimuksiin, jotka eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Suomi. Taustatietona on syytä mainita, että laki edellyttää, että julkinen notaari vahvistaa kiinteistönkaupan. Muita oikeustoimia ei Suomessa julkinen notaari vahvista eikä julkinen notaari myöskään laadi asiakirjoja. Kuluttajansuojalaki koskee lähtökohtaisesti myös julkisen notaarin vahvistamia kiinteistönkauppoja. Koska tällöin kauppa tehdään henkilökohtaisesti molempien osapuolten ollessa samaan aikaa läsnä, kuluttajansuojalain säännökset etämyynnistä eivät kuitenkaan sovellu.

Komission käsitys direktiivin 5 artiklan täytäntöönpanevan kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n soveltamisalasta on osittain virheellinen. Direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusmahdollisuutta on käytetty paitsi rahoituspalvelujen osalta myös mainitun kohdan c, e, f, g, h, k ja l alakohdassa säädettyjen sopimustyyppien osalta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin sovelletaan lähtökohtaisesti kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n säännöksiä. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon kuluttajansuojalain 1 luvun 1 §:n 1 momentin yleiset säännökset lain soveltamisalasta, jonka mukaisesti laki koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajilta kuluttajille. Useissa tapauksissa tarjottava sosiaalipalvelu tai terveydenhuollon palvelu ei tämän rajauksen johdosta kuulu kuluttajansuojalain soveltamisalaan.

Direktiivin 19 artiklan ei ole katsottu edellyttävän Suomessa täytäntöönpanotoimia, koska Suomi on käyttänyt maksupalvelujen tarjoamista sisämarkkinoilla koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY 52 artiklan 3 kohdan mukaista optiota. Maksupalvelulain 60 §:n 2 momentti, jota säädettäessä optiota on käytetty, ei sisällä soveltamisalapoikkeuksia liittyen joihinkin sopimustyyppeihin. Komission käsitys siitä, että säännöstä ei sovellettaisi rahoituspalveluja koskeviin sopimuksiin, on siis virheellinen.

Direktiivin 21 artikla on pantu täytäntöön Suomessa kuluttajansuojalain 2 luvun 14 §:n säännöksillä. Pykälän säännöksiä ei pykälän 4 momentin mukaan sovelleta sopimuksiin, jotka koskevat rahoituspalvelua tai –välinettä. Muita soveltamisalarajauksia ei ole, joten pykälän säännöksiä sovelletaan periaatteessa myös komission kirjeessä mainittuihin sosiaalipalveluja, terveydenhuoltoa, rahapelitoimintaa ja muita direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa lueteltuja asioita koskeviin sopimuksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen osalta on kuitenkin edellä todetun mukaisesti otettava huomioon kuluttajansuojalain 1 luvun 1 §:n 1 momentin yleiset säännökset lain soveltamisalasta.

Etäsopimuksiin liittyviä säännöksiä sovelletaan lähtökohtaisesti myös sosiaali- ja terveyspalveluihin, kuten komissio olettaa. Myös näiden säännösten osalta on kuitenkin otettava huomioon edellä mainitut kuluttajansuojalain yleiset säännökset lain soveltamisalasta.

b. Soveltaminen energian toimitusta koskeviin sopimuksiin

Komissio pyytää selventämään, miten kuluttajansuojalakia sovelletaan sopimuksiin, jotka koskevat veden, kaasun, sähkön ja kaukolämmön toimittamista sekä digitaalisen sisällön toimittamista.

Suomi. Kuluttajansuojalain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettu kulutushyödykkeen käsite on laaja ja se kattaa myös veden, kaasun, kaukolämmön sekä digitaalisen sisällön. Direktiivin 5 artiklan täytäntöönpanevan kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n soveltamisalasta ei ole suljettu pois mainittuja kulutushyödykkeitä, joten niitä sovelletaan näiden hyödykkeiden myyntiin. Samoin direktiivin 6 artiklan täytäntöönpaneva kuluttajansuojalain 6 luvun 9 § koskee myös näitä hyödykkeitä, sillä luvun 2 §:ssä ei rajata tällaisen hyödykkeitä luvun soveltamisalan ulkopuolelle.

Ylijohtaja Asko Välimaa

Lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen